

Propostes de francesc davant la desigualtat Discurs del papa francesc a la trobada mundial de moviments populars

l'Agenda Llatinoamericana

Resum de l'Agenda Llatinoamericana

Aquesta trobada de Moviments Populars és un gran signe: heu vingut a posar en presència de Déu, de l'Església, dels pobles, una realitat moltes vegades silenciada. Els pobres no només pateixen la injustícia sinó que també hi lluiten en contra! No s'acontenten amb promeses il·lusòries, excuses o coartades. Tampoc estan esperant amb els braços plegats l'ajuda d'ONGs, plans assistencials o solucions que mai arriben o, si arriben, arriben de tal manera que van en la direcció o bé d'anestesiari o bé de domesticar. Això és mig perillós. Vosaltres sentiu que els pobres ja no esperen i volen ser protagonistes, s'organitzen, estudien, treballen, reclamen i, sobretot, practiquen aquella solidaritat tan especial que existeix entre els que pateixen, entre els pobres, i que la nostra civilització sembla haver oblidat, o com a mínim té moltes ganes d'oblidar.

Aquesta trobada nostra no respon a una ideologia. Vosaltres no treballeu amb idees, treballeu amb realitats, teniu els peus en el fang i les mans a la carn. Teniu olor de barri, de poble, de lluita! Volem que s'escolti la vostra veu que, en general, s'escolta poc. Potser perquè molesta, potser perquè el vostre crit incomoda, potser perquè es té por del canvi que vosaltres reclameu, però sense la vostra presència, sense anar realment a les perifèries, les bones propostes que sovint escoltem a les conferències internacionals es queden en el regne de les idees.

No es pot abordar l'escàndol de la pobresa promovent estratègies de contenció que únicament tranquil·litzin i converteixin els pobres en éssers domesticats i inofensius. Que trist és veure com rere suposades obres altruistes, es redueix l'altre a la passivitat, se'l nega o pitjor encara, s'amaguen negocis i

ambicions personals. Jesús els diria: hipòcrites! Que bonic que és, en canvi, quan veiem Pobles en moviment, sobretot, els seus membres més pobres i els més joves. Aleshores sí que se sent el vent de promesa que revifa la il·lusió d'un món millor. Que aquest vent es transformi en tramuntanada... Aquest és el meu desig.

Aquesta trobada nostra respon a un anhel molt concret, quelcom que qualsevol pare, qualsevol mare vol per als seus fills; un anhel que hauria d'estar a l'abast de tothom, però avui veiem amb tristesa cada vegada més lluny de la majoria: terra, sostre i treball. És estrany, però si parlo d'això per a alguns resulta que el Papa és comunista... No s'entén que l'amor als pobres està en el centre de l'Evangeli. Terra, sostre i treball, això és pel que vosaltres lluiteu, són drets sagrats. Reclamar això no és pas res estrany: és la Doctrina Social de l'Església.

Terra. Em preocupa l'eradicació de tants germans camperols que pateixen el desarrelament, i no pas per guerres o desastres naturals. L'acaparament de terres, la deforestació, l'apropiació de l'aigua, els agrotòxics inadequats... són alguns dels mals que arrenquen l'home de la seva terra natal.

L'altra dimensió del procés és la fam. Quan l'especulació financera condiona el preu dels aliments tractant-los com qualsevol mercaderia, milions de persones pateixen i moren de gana. D'altra banda es llencen tones d'aliments. Això constitueix un veritable escàndol. La fam és criminal, l'alimentació és un dret inalienable. Alguns de vosaltres reclameu una reforma agrària per solucionar algun d'aquests problemes; deixeu-me dir-vos que a certs països, i aquí cito el Compendi de la Doctrina Social de l'Església, "la reforma agrària és a més d'una necessitat política, una obligació moral" (CDSE, 300).

Sisplau, continueu amb la lluita per la dignitat de la família rural, per l'aigua, per la vida i perquè tothom es pugui beneficiar dels fruits de la terra.

Segon, Sostre. Ho he dit i ho repeteixo: una casa per a cada família. Avui hi ha tantes famílies sense vivenda, o bé perquè no l'han tinguda mai o bé perquè l'han perduda per diferents motius. Família i vivenda van de la maneta.

Tercer, Treball. No existeix pitjor pobresa material –m'urgeix subratllar-ho–, que la que no permet guanyar-se el pa i priva de la dignitat del treball. La desocupació juvenil, la informalitat i la manca de drets laborals no són inevitables: són resultat d'una prèvia opció social, d'un sistema econòmic que posa els beneficis per sobre de l'home, si el benefici és econòmic, sobre la

humanitat o sobre l'home, són efectes d'una cultura del descartar que considera l'ésser humà en si mateix com un bé de consum, que es pot usar i després tirar. Avui, al fenomen de l'explotació i de l'opressió se li suma una nova dimensió, un matís gràfic i dur de la injustícia social; els que no poden integrar-se, els exclosos són rebutjats, "sobrants".

Des d'ara mateix, qualsevol treballador, estigui o no estigui en el sistema formal del treball assalariat, té dret a una remuneració digna, a la seguretat social i a una cobertura de jubilació. Aquí hi ha cartroners, recicladors, venedors ambulants, costurers, artesans, pescadors, camperols, constructors, miners, obrers d'empreses recuperades, tota mena de cooperativistes i treballadors d'oficis populars que estan exclosos dels drets laborals, que se'ls nega la possibilitat de sindicar-se, que no tenen un ingrés adequat i estable. Avui vull unir la meua veu a la seva i acompanyar-los en la seva lluita.

En aquesta Trobada, també heu parlat de la Pau i de l'Ecologia: no pot haver-hi terra, no pot haver-hi sostre, no pot haver-hi treball si no tenim pau i si destruïm el planeta. Són temes tan importants que els pobles i les seves organitzacions de base no poden deixar de debatre. No poden quedar només en mans dels dirigents polítics. Tots els pobles de la terra, tots els homes i dones de bona voluntat, hem d'alçar la veu en defensa d'aquests dos preciosos dons: la pau i la natura.

Un sistema econòmic centrat en el déu diner necessita també saquejar la natura, per sostenir el ritme frenètic de consum que li és inherent. El canvi climàtic, la pèrdua de la biodiversitat, la deforestació ja estan mostrant els seus efectes devastadors en els grans cataclismes que veiem, i els que més patiu sou vosaltres, els humils, els que viviu prop de les costes en vivendes precàries o que sou tan vulnerables econòmicament que davant d'un desastre natural ho perdeu tot.

Parlem de la terra, de treball, de sostre... parlem de treballar per la pau i cuidar la natura... Però, ¿per què en comptes d'això ens acostumem a veure com es destrueix la feina digna, es desnonen tantes famílies, s'expulsa els camperols, es fa la guerra i s'abusa de la natura? Perquè en aquest sistema s'ha tret la persona humana del centre i se l'ha reemplaçat per una altra cosa. Perquè es rendeix culte idolàtric al diner. Perquè s'ha globalitzat la indiferència: a mi ¿què m'importa el que els passa als altres mentre jo defensi el que és meu? Perquè el

món s'ha oblidat de Déu, que és Pare; ha esdevingut orfe perquè ha deixat Déu de banda.

Alguns de vosaltres heu expressat: aquest sistema ja no s'aguanta. L'hem de canviar, hem de tornar a dur la dignitat humana al centre i que sobre d'aquest pilar es construeixin les estructures socials alternatives que necessitem. S'ha de fer amb coratge, però també amb intel·ligència. Amb tenacitat, però sense fanatisme. Amb passió, però sense violència. I entre tots, enfrontant els conflictes sense quedar-hi atrapats, cercant sempre com resoldre les tensions per assolir un pla superior d'unitat, de pau i de justícia.

D'aquí que em sembli important aquesta proposta d'aquests moviments que alguns m'han compartit, aquestes experiències de solidaritat que creixen des de sota, des del subsòl del planeta, conflueixen, estiguen més coordinats, aneu-vos trobant, com ho heu fet vosaltres aquests dies, sí, hem d'intentar caminar junts.

Els moviments populars expressen la necessitat urgent de revitalitzar les nostres democràcies, tantes vegades segrestades. És impossible un futur per a la societat sense la participació protagonista de les grans majories i aquest protagonisme excedeix els procediments lògics de la democràcia formal. La perspectiva d'un món de pau i justícia duradores ens reclama superar l'assistencialisme paternalista, ens exigeix crear noves formes de participació que incloguin els moviments populars i animin les estructures de governs locals, nacionals i internacionals amb aquest torrent d'energia moral que sorgeixi de la incorporació dels exclosos en la construcció del destí comú. I això amb ànim constructiu, sense ressentiment, amb amor.

Jo us acompanyo de cor en aquest camí. Diguem junts des del cor: Cap família sense vivenda, cap camperol sense terra, cap treballador sense drets, cap persona sense la dignitat que dona el treball. Estimats germanes i germans: seguiu amb la vostra lluita, ens fa bé a tots. És com una benedicció d'humanitat.